

TIMEA BOCKOVAC
(Pečuh, Mađarska)

Hrvatsko-mađarske leksikografske veze između 1990.–2020. godine

Sažetak: U radu će se prikazati hrvatsko-mađarski rječnici objavljeni u Mađarskoj i u Hrvatskoj od 1990. do 2020. godine. Među izdanjima dat će se primjeri za opisne, preskriptivne, normativne, pojmovne ili tematske rječnike. Tematizirat će se jedno i dvojezični, predmetni, dijalektološki, strukovni i terminološki rječnici na sinkronijskom i dijakronijskom planu, nadalje prema određenim pojmovnim, značenjskim kriterijima, po strukturi i na temelju rječničkih natuknica, lema. Razmotrit će se pitanje e-leksikografije i digitalizacije postojećih izdanja kao i nastavno područje leksikologije u obrazovnom procesu i u suvremenom kurikulumu.

Ključne riječi: leksikografija, hrvatsko-mađarski rječnici, obrazovanje

Uvod

Prema Hrvatskoj enciklopediji (HE: URL) je leksikografija kao znanstvena disciplina „sustavno popisivanje, opis i tumačenje rječničkoga blaga (riječi, izraza, imena) jednoga ili više jezika, promatranoga sa stajališta oblika, značenja i kombinacija jezičnih jedinica, prema određenim obično unaprijed utvrđenim ili dogovorenim kriterijima“. Od raznih tipova leksikografskih izdanja u ovome se radu tematiziraju hrvatsko-mađarski rječnici nastali između 1990. i 2020. godine. Početak odabranog vremenskog razdoblja se usko vezuje uz demokratske promjene koje su se zbile u Hrvatskoj i u Mađarskoj, kao i uz osamostaljenje Republike Hrvatske (1991) koja je povijesna činjenica potaknula i niz jezična politička pitanja i odredila najnovije razdoblje standardizacije hrvatskoga jezika. Padom komunizma u Mađarskoj Hrvati su 1990. godine utemeljili Savez Hrvata a sukladno prvom demokratskom manjinskom zakonu (1993) osnovali su i svoje odgojno-obrazovne ustanove kako bi ostvarili ustavom zajamčenu kulturnu autonomiju. Istodobno u protekla tri desetljeća je i na razini znanosti, tehnike i društveno političkih, gospodarskih odnosa došlo do značajnih promjena koje su itekako utjecali i na promjenu leksika hrvatskog i mađarskog jezika, na pojavu novonastalih riječi, termina, kratica, akronima itd. a razvoj informatologije je također znatno doprinjelo promjeni dotadašnje leksikografske paradigme.

Klasifikacija rječnika

Iako rječnici reagiraju najbrže na leksičke promjene, leksikografija nije isključivo pisanje rječnika nego i raznih drugih izdanja leksikografskog tipa,

npr. priručnika, leksikona, glosara, tezaurusa, vokabularija itd. Postoje različite klasifikacije rječnika, čiji se tipovi najčešće određuju prema obimu, po jezicima, po funkciji, prema formatu, po predmetnom području, po nositelju informacija, nadalje prema dostupnosti informacija (FÓRIS 2002:13.) Rječnici se primarno dijele na opće i posebne, po jezicima mogu biti jednojezični, dvo ili višejezični, po odnosu prema korpusu su napametni, po funkciji normativni ili preskriptivni, objasnidbeni, pojmovni, tematski, opisni, prijevodni ili terminološki rječnici (JELASKA-CVIKIĆ 2001:235.) Promatramo ih na sinkronijskom i dijakronijskom planu, nadalje prema određenim pojmovnim, značenjskim kriterijima, po strukturi i na temelju rječničkih natuknica, lema.

Turistički rječnici

Premda ne postoji kompletna bibliografija o hrvatsko-mađarskim rječnicima, nakon analize razdoblja se zaključuje da su među njima najmnogobrojniji turistički rječnici, čije izdanje se kontinuirano vršilo od 1990. godine. Takva djela su rezultati pragmatične potrebe za lakšim razumijevanjem. Budući da je Hrvatska zemlja u kojoj turizam čini jednu od najvažnijih gospodarskih grana i veliki interes Mađara za putovanje potvrđuje opravdanu praktičnu potrebu za takvim izdanjima. *Magyar–horvát kisszótár / Hrvatsko mađarski rječnik* (László Hadrovics, István Nyomárkay) objavljen 1996. godine se temelji na preradi hrvatskosrpsko-mađarskog rječnika objavljenog 1967. godine pod uredništvom Lászlóa Hadrovicsa i Magde Surányi, a do danas je doživio četiri (2003., 2004., 2007., 2010.) izdanja. Rječnik Dušana Vitasa, *Mađarski s izgovorom* je imao sedam izdanja (1987., 1989., 1990., 1992., 1994., 1995.) u 35.000 primjeraka.

U seriji biblioteke *Hrvatski jezični suvenir* pokrenute u Europskoj godini jezika 2001. godine, 2003. godine izlazi *Horvát szó-és kifejezéstár*, autorice Orsolye Szentesi Žagar. Radi se o dvojezičnom praktičnom rječniku koji donosi tumač gramatičkih kratica i 16 tematskih cjelina u kojima se daje kratak prikaz povijesti hrvatskog jezika i gramatičkih posebnosti, donose se informacije o vrstama riječi, o temeljnoj deklinacijskoj i konjugacijskoj paradigmi, kao i posebno poglavlje posvećeno izgovoru. Drugi, znatno kraći dio priručnika završava sa hrvatsko-mađarskim dijelom popisa riječi u abecednom redu.

Sadržajno gledano većina promatranih turističkih rječnika je različite kvalitete (HANDLER 2010: 249; BARIĆ 2013:59.) ali vrlo slične strukture. Zajedničko im je da donose lekseme potrebite za svakodnevnu komunikaciju, pri upoznavanju i pozdravljanju, pri iznajmljivanju smještaja, vezane za usluge i plaćanja, primjere prigovora i zabrana, popis jela i pića, a često tematiziraju i kupovinu.

Od uobičajenih turističkih rječnika odstupa izdanje pod naslovom *Magyar–horvát kéziszótár utazóknak és üzletembereknek/Mađarsko-hrvatski rječnik za putnike i poslovne ljude* (2007) koji u *Jezičnom kutku* donosi sažete gramatičke informacije i važnije izraze poput naziva dana, mjernih jedinica, primjere

pozdrava i čestitki, a i učestale izraze korištene u poglavarstvu kao i u službenim institucijama. U drugom dijelu započinje rječnik pojmova koji tematiziraju putovanje raznim prometima, izraze vezane za poštu i telekomunikaciju, za turizam, za razonodu i sport, za zdravlje i zdravstvene zaštite. Dio izdanja čini i poslovni privitak u kojem osim općih izraza nalaze primjeri poslovnog dopisivanja, sastanaka, riječi potrebne za pripremu dokumentacija natječaja, za financijsko poslovanje za ulaganja ili za razne tehnologije, kao i leksemi u kontekstu trgovine i prijevoza, za razvoj, za investiciju i poduzetništvo.

Terminološki rječnici

Višeznačnost pojma terminologije se odnosi i na skup znanstvenih i stručnih nazivlja, stoga cilj terminoloških rječnika je upravo prikaz tih po određenim predmetnim područjima. Hrvatsko-mađarski rječnici pojmova nastaju u razdoblju od 1997. do 2000. godine u sklopu projekta izdavačke kuće Nemzeti Tankönyvkiadó s ciljem olakšanja usvajanja novih termina s područja matematike, biologije, zemljopisa, tehnike, povijesti, informatike i računalstva. Zbirke stručnih izraza su primarno namijenjeni polaznicima hrvatsko-mađarskih dvojezičnih osnovnih škola i gimnazija, a autori su im većim dijelom nastavnici iz prakse. U tim normativnim rječnicima se ne donose nikakvi gramatički podatci o riječi u natuknici, niti definicije njezina značenja, a nemamo podatke niti o sinonimima ili o antonimima. Obim rječnika iznosi od 170 do 220 stranica, a najopširniji je iz predmetnog područja tehnike. Iskustva nastave hrvatskog jezika u Mađarskoj u virtualnom okruženju dokazuju kako je iznimno mali broj adekvatnih digitaliziranih pedagoških pomagala kojima se doprinosi učinkovitosti nastavnog procesa. U predstojećim vremenima je jedan od primarnih ciljeva digitalizacija postojećih udžbenika, ali korisno je razmisliti i o proširenju već sakupljene rječničke građe kao i o pripremi mrežnog izdanja. Velika je potreba za time da svaki korisnik tiskanog izdanja uz udžbenik dobiva i kod s pomoću kojega bi mogao preuzeti digitalno izdanje knjige a i rječnika stručnog nazivlja. Trenutno ne postoji suvremeni školski rječnik hrvatskoga jezika s mađarskim parnim jezikom koji bi bio namijenjen u prvome redu učenicima osnovne škole i srednjoškolicima, ali i svima koji se služe hrvatskim standardnim jezikom.

U hrvatsko-mađarskom jezičnom paru se zadnjih desetak godina sve je veći broj prekograničnih projekata u sklopu kojih se podržava i objava rječnika ili popisa riječi. Radi se o hvalevrijednim inicijativama za približavanje dvaju različitih jezika, ali zajedničkih razvojnih područja poput ekologije, vodoprivrede, knjižničarstva, gospodarstva, turizma ili kako bi potpomagali međunarodnu suradnju. Među takvim izdanjima nalaze se i tiskana i električna, primjer za prvu skupinu je *Hrvatsko-mađarski rječnik za vodno gospodarstvo i zaštitu okoliša/ Magyar-horvát vízgazdálkodási és környezetvédelmi szótár* (2011) Marije Magdolne Lovretity, čiji rječnik je dvojezični strukovni vodoprivredni rječnik manjeg opsega, koji sadrži oko 10 000 leksičkih jedinica.

Prva polovica ovoga interdisciplinarnog rječnika donosi hrvatsko-mađarske, a druga mađarsko-hrvatske natuknice s područja korištenja i zaštita voda, kemije, biologije i vodnog gospodarstva. Popis standardiziranih stručnih riječi je bilježen po abecednom redosljedu bez detaljnog morfološkog i fonološkog opisa.

Természetismereti szótár-Rječnik poznavanje prirode urednice Anite Rózsa u e-izdanju Nacionalnog Parka Dunav-Drava (2011) je dvojezični priručnik koji je podijeljen na 12 tematskih jedinica, a osnovni pojmovi poznavanja prirode su složeni po abecednom redu, po temama i po vrstama od općih pojmova prema staništima, biljkama, životinjama čija imena se navode na mađarskom, latinskom i hrvatskom jeziku.

U izdanju Edukativnog centra pri Europskoj uniji sastavljen je trojezičan popis (na mađarskom, hrvatskom i engleskom) pojmova s područja gospodarstva, u obimu od 500 riječi, koji su stručno odabrani, ali uslijed nedostatka lekture u korpus su ušle i pogreške poput naziva jezika gdje umjesto *hrvatski* stoji *hravatski*, ili natuknice *áfa-visszaigénylés*, gdje se navodi *Povrat PDVa* (<http://www.nyugatrmlk.hu/szotar/>).

Svojevrsnu iznimku među tim terminološkim rječnicima čini *Hrvatsko-mađarski rječnik za hrvatske (manjinske) samouprave u Mađarskoj / Horvát-magyar szótár horvát (kisebbségi) önkormányzatok számára* (2002) koji se sastoji od dva dijela. U prvom se donosi leksički fond, dok se u drugom dijelu u 20. tematskih jedinica nalaze opće podatci o Republici Mađarskoj, nazivi blagdana, običniji izrazi kojima se služimo u javnoj upravi i u prometu, razne vrste pozivnica, prijevodi, jelovnici, primjeri životopisa.

Dijalektološki rječnici

Dijalektološki rječnici ili rječnici zavičajnih govora su iznimno važne inicijative sa ciljem sačuvanja i isticanja vrijednosti mjesnih govora, stvaranja korpusa te održavanja ugroženog zavičajnog idioma, čime se ostvaruje i ekolingvistički doprinos jačanju identiteta. Dijalektna leksikografija Hrvata u Mađarskoj je uvjetovana s bogatom raznovrsnosti mjesnih govora svih hrvatskih etničkih skupina u Mađarskoj, tj. govovima gradišćanskih, pomurskih, podravskih, bošnjačkih i šokačkih Hrvata (BARIĆ 2006:19).

Mura menti horvát tájszótár / Rječnik pomurskih Hrvata izvorne govornice koautorice Erike Racz, nadalje Đure Blažeke i Istvana Nyomárkayja je objavljen 2009. godine. Rječnik pomurskih Hrvata se sastoji od tri veće cjeline, od predgovora, od koncepcije i od popisa riječi, a sadrži oko 7500 arhileksema, a poseban doprinos građi čine onomastičke natuknice. Radi se o trojezičnom izdanju, s hrvatskoknjiževnom, mađarskom i njemačkom stranom.

2016. godine objavljen *Rječnik govora santovačkih Hrvata* autora Živka Mandića ima vrlo razrađenu leksikografsku obradbu, slojevit sustav sastavnica rječničkoga članka na razini potvrđenih morfoloških oblika te definicija potkrijepljenih brojnim primjerima. U Proslovu se donose podatci o Santovu i o metodologiji sakupljačkog rada, a kod opisa pojmova uvrštene su i kolokacije,

frazemi, narodne izreke, uz opći leksik bogata onomastička građa, kao i brojni hungarizmi. Važnije značajke santovačkog govora, fonetika, prozodijski sustav, unutar morfologije imenice, pridjevi, zamjenice, brojevi, glagoli, prilozi, prijedlozi, veznici, uskllici te kratak prikaz sintaktičkih posebnosti, kratice.

Izdavačka kuća Croatica je 2017. godine posthumno objavila djelo Jozsefa Horvatha: *Kak mi govorimo: Recí Umovčanov – Ahogy mi beszélünk. Fertőhomoki szógyűjtemény*, popis sadrži dva dijela, u prvom dijelu se čita gramatika umočkoga govora a u drugome se donosi oko 1000 natuknica.

Svim hrvatskim etničkim skupinama u Mađarskoj bi bio od velike koristi online rječnik po uzoru onoga koji je objavio Znanstveni institut Gradišćanskih Hrvatov 2020. godine u Trajštofu (ZIGH: URL). U gradišćanskohrvatsko-njemačkom rječniku je zabilježeno 30.500 njemačkih i 26.500 hrvatskih riječi, nadalje 17.500 njemačkih i 26.000 hrvatskih fraza. Primarna značenja pojmova se proširuju s dodatnim kolokacijskim jedinicama, tako npr. pod natuknicom Hrvat, Hrvatica otvaraju se leme: Hrvatska, hrvatski, hrvatstvo, hrvati se, starohrvatski, nagrada Hrvatskog centra, čipke iz Hrvatske su poznate itd. Pristup rječniku je omogućen preko preuzete aplikacije, a svi korisnici imaju mogućnost sudjelovanja u oblikovanju građe na način da svoje prijedloge dostave urednicima.

Frazeološki rječnik

Zasada jedini hrvatsko-mađarski frazeološki rječnik objavljen 2017. godine pod naslovom *Szívvel-lélekkal Magyar-horvát szomatikus szólástár/Dušom i srcem Mađarsko-hrvatski rječnik somatskih frazema* je rezultat jedinstvenog projekta. Rječnik je to somatskih frazema sa ciljem prikaza onih koji sadrže u sebi naziva djelova tijela i njihove hrvatske ekvivalente. Polazište i metodologiju toga izdanja je dao rječnik Vilmosa Bárdosia pod naslovom *Lassan a testtel!* (BÁRDOSI 2013.) Zbirka *Dušom i srcem* ima 158 stranica, odnosi se na 46 djelova tijela, donosi 850 frazeoloških jedinica od kojih se veći dio pripada leksemu ruka, glava, oko, noga i srce. Osim frazeoloških ekvivalenata se mogu naći i cijelovite rečenice s istima, npr.:

„ Jó kezekben (kézben) van vki v. vmi - biti u dobrim rukama

Az egyetem irányítása végre jó kezekben van, az új dékán lelkiismeretesen és hozzáértően végzi a munkáját.

Vođenje fakulteta napokon je u dobrim rukama, novi dekan savjesno i kompetentno obavlja svoj posao.“ (JELAVIĆ-KLINAC-NIKOLIĆ-KISS-KUŠĆER 2017:54)“

Frazeološkim rječnikom se mogu koristiti oni koji imaju već određene jezične kompetencije, a može i znatno olakšati posao prevoditelja. Većina je natuknica dopunjena ilustrativnim primjerima sintagmi u kojima se ona pojavljuje kao sastavni dio frazema i idioma.

Dvojezični rječnici

Rezultati dugogodišnjeg leksikografskog rada hungarologa i kroatista pod koordinacijom Instituta za jezik i jezikoslovlje u Zagrebu su *Mađarsko-hrvatski rječnik* (2013) Krešimira Sučevića Međerala, Tatjane Vukadinović, Irine Jurović i Margit Bernadett Vuk, odnosno *Hrvatsko-mađarski rječnik* (2016) Ernesta Barića i Janje Prodan.

Mađarsko-hrvatski rječnik sadrži 38 000 riječi iz svih područja života, a njihova leksikografska obradba se temelji na suvremenim leksikografskim spoznajama, iza natuknice se navode nužni gramatički podatci, a onda hrvatske istovrijednice, ali i brojni frazemi i njihovi hrvatski prijevodi. U Dodatku Rječniku nalazi se popis zemljopisnih i češćih osobnih imena ((IHJJ:URL).

Prvi suvremeni *Hrvatsko-mađarski rječnik* većeg formata sadrži 36.000 natuknica među kojima se ističu najnoviji izrazi i termini. U uvodnom dijelu detaljno je izložena koncepcija rječnika a ponuđene su i upute za laku i brzu uporabu. Leksikografska obrada je logična, rječnički članak donosi leksem i značenja te gramatičke odrednice, a određuje se i stilska funkcionalnost. Svi su hrvatski leksemi akcentuirani, a pri odabiru građe je komunikativna valjanost bila postavljena najoštrijim kriterijem. Kod leksema porez, proširuje se značenje sa „porez na dividendu, na dobit, na dodanu vrijednost, na financijsko transakcije” (BARIĆ-PRODAN 2016: 450), ili kod tečaja se osim deviznog navodi i „tečaj za prekvalifikaciju, za početne i napredne, jezični tečaj, ali i računalni, kupovni, prodajni” (BARIĆ-PRODAN 2016: 627)., Autori rječnika svoju obrađenu građu temelje na normativnosti i sustavnosti kojim pospješuju primjerenost korisniku.

Rječnici u obrazovanju Hrvata u Mađarskoj

Godine 2020. je u Mađarskoj izvršena reforma Nacionalnog Pedagoškog Standarda (NAT) i pratećih zakonskih sadržaja poput nastavnog plana, programa i okvirnih planova. Novi NAT je stupio na snagu od školske godine 2020./2021. a novi okvirni programi koji su uvjetovani razradom novih udžbenika i nastavnih pomagala se uvode od 2023. godine. Nastavnim planom i programom u okviru poučavanja hrvatskoga jezika po programu hrvatskog kao narodnosnoga jezika predviđeno je i nastavno područje leksikologije i leksikografije. Određeno je koje se teme obrađuju unutar područja leksikologije i koja se znanja i kompetencije stječu na raznim razinama obrazovanja. U maturskim zahtjevima (Oktatási Hivatal URL) u tematskoj jedinici *Stil i značenje* se navodi: *Poznavanje rječnika i njihovih znakova. Uporaba jednojezičnih rječnika. Upoznavanje vrsta rječnika, usvajanje njihove uporabe i korištenja u svakodnevnom životu. Upotreba frazeološkog rječnika. Razvijanje vještine korištenja rječnika.* U okvirnim planovima narodnosno odgojno-obrazovne forme nastave materinskog jezika i dvojezične narodnosne odgojno-obrazovna forma nastave jezika od 9. do 12. razreda se očekuje *samostalno korištenje općepoznatih jednojezičnih i dvojezičnih rječnika (etimologijski; hrvatsko-mađarski, mađarsko-hrvatski rječnici)*. Na temelju zahtjeva valjalo bi točno

definirati što se očekuje od učenika od učitelja i od rječnika. U Mađarskoj naime ne postoje suvremeni hrvatsko-mađarski rječnici za djecu predškolske i rane školske dobi, ali primjerom dobre prakse nam može poslužiti novi *Školski rječnik hrvatskoga jezika* objavljen 2012 godine, koji sadrži više od 30000 natuknica te u dodatku gotovo 1000 zemljopisnih imena s etnicima i kteticima. Razvijanju vještine korištenja rječnika bi doprinijelo i stvaranje manjih rječnika, poput izdanja ZAVIRI (JELASKA-KOVAČEVIĆ-DOBRAVAC 2003) tj. malog zavičajnog rječnika s jezičnim igricama, u sklopu kojeg bi se moglo obraditi nekoliko mjesnih govora diljem Mađarske s prijevodima na hrvatski standardni jezik i sa dodatnim popisom riječi.

Zaključak

Drevnost hrvatsko-mađarskih leksikografskih veza nedvojbeno potvrđuje petojezični rječnik hrvatskog polihistora Fausta Vrančića (1551-1617): *Dictionarium quinque nobilissimarum Europae linguarum: Latinae, Italicae, Germanicae, Dalmatiae et Ungaricae* iz 1575. godine. Rječniku pet najplemenitijih europskih jezika je autor dodao i poseban popis riječi „koje su Mađžari usvojili“ (VRANČIĆ 1992:118) a upravo ovih 400 leksema označuju početak mađarske etimologije.

Među leksikografskim izradbama zasebno mjesto zauzima i *Magjarsko-hrvatski i hrvatsko-magjarski rječnik = Magyar-Horvát és Horvát-Magyar szótár / za sveobću porabu*, kojeg je sastavio pisac, leksikograf, prevoditelj Mavro Špicer (1862-1921) a čije je reprint izdanje objavila izdavačka kuća Croatica 2016. godine.

Najnoviji period hrvatsko-mađarskih jezičnih veza datira od demokratskih promjena, kada je osim već spomenutih društvenih pojava došlo i do prestanka monopoliziranog položaja dotadašnjih izdavača, što je rezultiralo većim brojem izdanja ali u nekim slučajevima i slabijom kvalitetom. Među promatranim rječnicima nailazimo na monolingvalna i interlingvalna, unutar kojih razlikujemo standardne i terminološke rječnike, a prema formatu džepne, srednje i velike. U sklopu jednojezičnih se javljaju oni koji ukazuju na specifičan sloj zavičajnog leksika, a višejezični osim usvajanja novih leksema ili stručnog nazivlja olakšavaju i rad prevoditelja.

Uzevši u obzir podatke zadnjeg popisa pučanstva (2011) i u Hrvatskoj i u Mađarskoj su uočljive tendencije koje ukazuju na gubljenje materinskoga jezika. U Mađarskoj živi 26.774 Hrvata od kojih se 13.716 izjašnjava izvornim govornikom hrvatskoga jezika (KSH: URL), dok je u Hrvatskoj broj Mađara 14.048 osoba, od kojih 10.231 smatra mađarski svojim materinskim jezikom (DZS 2013). Diskrepancija među deklariranim narodnosnim i jezičnim identitetom opravdava izdavanja rječnika i uključivanje njihove uporabe u nastavne planove i programe. Leksikografska djelatnost Hrvata u Mađarskoj, odnosno Mađara u Hrvatskoj uz podršku matičnih zemalja je od iznimne važnosti jer neposredno utječe na sačuvanje zavičajnih govora, odnosno potpomaže usvajanje jezika i time podspješuje jezičnu revitalizaciju.

Ovaj prikaz hrvatsko-mađarskih leksikografskih izdanja nije cjelovit, radi se o pokušaju klasificiranja rječnika nastalih u proteklih 30 godina s ciljem ukazivanja na raznovrsnost izdanja ali i na nedostatke. Zasad ne postoje istraživanja učinka uporabe rječnika, kao ni kritike rječnika premda bi nakon analize dobivenih rezultata takve vrste moglo lakše pristupiti izradi elektroničkih izdanja kojima se nedvojbeno potiče razvoj e-leksikografije.

Popis rječnika

- Barics Ernő, Prodán Ágnes: Horvát–magyar szótár. Budapest, Croatica Kiadó 2016.
- Blažeka Đuro, Nyomárkay István, Rác Erika: Mura menti horvát tájszótár-Rječnik pomurskih Hrvata. Budapest: Tinta Könyvkiadó, 2009.
- Čurković-Major Franciska: Univerzalni rječnik mađarsko-hrvatski, hrvatsko-mađarski. Zagreb: Mozaik knjiga, 2003.
- Gyórvári Gábor: Nazivlje iz matematike-Matematikai szakkifejezések gyűjteménye. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 2006.
- Gyórvári Gábor: Zbirka stručnih izraza iz informatike i računalstva-Informatikai és számítástechnikai szakkifejezések gyűjteménye. Eger: Eszterházy Károly Egyetem Oktatókutató és Fejlesztő Intézet, 2019.
- Farkas József: Zbirka stručnih izraza iz tehnike-Technikai szakkifejezések gyűjteménye. Budapest: Tankönyvkiadó, 1997.
- Horváth József: Kak mi govorimo. Reči Umočanov-Ahogy mi beszélünk.Fertőhomoki szógyűjtemény. Budapest: Croatica Kiadó, 2017.
- Jerkić Mario, László Romácz: Földrajzi szakkifejezések szótára. Budapest: Croatica Kiadó, 2014.
- Magyar–horvát audio útisztótár-Mađarsko-Hrvatski Audio Putni Rjecnik, Budapest: Akadémiai Kiadó, 2010.
- Jovanovic Dragoslav: Kroatisch Wort für Wort Kapd elő: horvát. Budapest: Assimil Hungária, 2004.
- Jurčić Mirjana, Ana Mavar: Mađarski za putnika vodič i džepni rječnik: hrvatsko-mađarski, mađarsko-hrvatski. Zagreb: Školska knjiga, 2002.
- Lovretić Maria Magdolna: Hrvatsko-mađarski i mađarsko-hrvatski rječnik za vodno gospodarstvo i zaštitu okoliša-Magyar-horvát vízgazdálkodási és környezetvédelmi szótár. Zagreb, 2011.
- Mandić Živko: Rječnik govora santovačkih Hrvata. Pečuh: Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj, 2016.
- Petres-Németh Anica: Nazivlje iz biologije-Biológiai szakkifejezések gyűjteménye. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 2006.
- Racz Erika:Govori pomurskih Hrvata. Pečuh: Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj, 2012.
- Rózsa Anita (ur.): Természetismereti szótár-Rječnik poznavanja prirode. Pécs: Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság, 2011.
- Seleši Valerija: Hasznos útítárs Horvátországba utazóknak: magyar–horvát útisztótár. Budapest: Geodict Horvát Nyelvtudió és Mérnöki Iroda Betéti Társaság, 2001.
- Šibalin Josip: Nazivlje iz povijesti-Történelmi szakkifejezések gyűjteménye. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 2006.

- Vitas Dušan: Mađarski s izgovorom s izgovorom [u svakoj situaciji za svakoga: praktični priručnik]. Zagreb, Eurofutura 1995.
- Vukadinović Tatjana, Sučević Međeral Krešimir, Jurović Irena, Vuk Margit Bernadett: Mađarsko-hrvatski rječnik. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, 2013.

Mrežna izdanja

<https://horvat-magyar-szotar.hu>
<https://hu.glosbe.com/hu/hr>
<https://onlinefordito.hu/szotar/Magyar-Horvat/>
<https://www.translator.eu/magyar/horvat/fordito/>
<http://www.nyugatrmk.hu/szotar/>

Literatura

- BARIĆ E. (2013) Hrvatsko-mađarski dvojezični rječnici u kontekstu suvremenih hrvatskih i mađarskih jednojezičnika // XI. Međunarodni kroatistički znanstveni skup, Pečuh 2013. DOI: [10.17668/SSS.2013.1-2.94](https://doi.org/10.17668/SSS.2013.1-2.94)
- BARIĆ E. (2016) Po čem se razlikuje najnoviji hrvatsko-mađarski rječnik od prethodnih // Studia Slavica Savariensia 2016. 1-2. 45–50. DOI: [10.17668/SSS.2016.1-2.45](https://doi.org/10.17668/SSS.2016.1-2.45)
- BÁRDOS V. (2013) Lássan a testtel. Emberi testrészek a magyar szólásokban, közmondásokban. Budapest, 2013.
- DZS (2013) Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske: Popis 2011. Jer zemlju čine ljudi Statistička izvješća. Zagreb, 2013.
- FÓRIS Á. (2002) Szótár és oktatás // Iskolakultúra, 2002.12.g. 11. 103–107.
- HANDLER A. (2010) Mađarsko-hrvatski turistički rječnici objavljeni poslije 1990 // IX. Međunarodni kroatistički znanstveni skup. Pečuh, 2010.
- JELASKA Z., CVIKIĆ L. (2001) Rječnici hrvatskoga kao stranoga jezika // Filologija, 2001. No. 36–37.
- JELASKA Z., KOVAČEVIĆ M., DOBRAVAC G. (2003): Zaviri: mali hrvatski zavičajni rječnik s igrama i zadacima. Zagreb, 2003.
- KSH www.nepszamlalas.hu/hun.kotetek.html (pristupljeno 20.06.2021.)
- ŠKOLSKI RJEČNIK HRVATSKOGA JEZIKA (2012) Birtić, M.A., Blagus B., Hudeček L., Jojić Lj., Kovačević B., Lewis K., Ivanković I., Mihaljević M., Miloš I., Ramadanović E., Vidović D. Školski rječnik hrvatskoga jezika. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Školska knjiga, 2012.
- VRANČIĆ F. (1992) Dictionarium quinque nobilissimarum Europae linguarum, Latinae, Italicae, Germanicae, Dalmaticae et Ungaricae. Venetiis 1595., pretisak, Zagreb: Novi Liber, 1992.
- ZIGH <http://www.zigh.at/jezik/> (pristupljeno 17.07.2021.)
- IHJ <http://knjige.ihj.hr/knjiga/madjarско-hrvatski-rjecnik/160/> (pristupljeno 15.06.2021.)
- HE <https://www.enciklopedija.hr> (pristupljeno 22.07.2021.)
- OH https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/erettsegi/vizsgakovetelmenyek2017/horvat_nemzetisegi_nyelv_es_irodalom_vk.pdf (pristupljeno 29.07.2021.)

Croatian-Hungarian dictionaries that have been published in Hungary and Croatia between 1990 and 2020. This paper showcases Croatian-Hungarian dictionaries that have been published in Hungary and Croatia between 1990 and 2020. In the line of publications examples of descriptive, prescriptive, normative, thematic dictionaries and glossaries are found. Monolingual and bilingual dictionaries, subject, dialectology, field-specific and terminology dictionaries are thematized and categorized synchronically and diachronically, furthermore, they are analyzed according to notion and meaning criteria and the structure of their entries and lemmas. The matter of e-lexicography and the digitalization of existing physical editions is discussed in tandem with the belonging of the field of lexicology in the education process and the modern curriculum.

Keywords: lexicography, Croatian-Hungarian dictionary, education